

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060302

DOM
2023-09-25
Stockholm

Mål nr
M 12677-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-10-12 i mål nr M 2370-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län

Ombud: Advokat J.N.

Motpart

Länsstyrelsen i Stockholms län

SAKEN

Strandskyddsdispens m.m. avseende träaltan på fastigheten A i Haninge kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1941406

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län (stiftelsen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva underinstansernas avgöranden och ge tillstånd enligt reservatsföreskrifterna och dispens från strandskyddsbestämmelserna för den tillbyggda delen av träaltanen.

Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Stiftelsen har i huvudsak anfört följande.

Utökningen av befintlig träaltan innebär en tillkommande yta om cirka 30 kvadratmeter, jämfört med den altan som länsstyrelsen tidigare gett dispens för. Marken kring det intilliggande servicehuset är relativt ojämn med berg i dagen och träaltanens placering och storlek utökar antalet sittplatser kring servicehuset. Åtgärden har inte någon oacceptabel påverkan på området ur ett allemansrättsligt perspektiv, i och med att dispens och tillstånd för servicehuset och uteköket har medgetts och att träaltanen enbart utökats mot sydöst, i riktning mot restaurangen och inte mot vattnet. Med sitt centrala läge och direkta närhet till bryggan där Waxholmsbåten angör samt sin placering invid serviceanläggningen, utgör träaltanen en viktig funktion. Genom att samla service på en begränsad och iordningsställd yta begränsas även slitage och den negativa miljöpåverkan i naturreservatet. En annan positiv effekt är att tillgänglighet för rörelsehindrade och barnvagnar har möjliggjorts, vilket inte var fallet innan träaltanens tillkomst. Träaltanen är öppen för alla besökare på Nåttarö, och inte enbart kunder till uteköket.

Av naturreservatsföreskrifterna följer att det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd uppföra ny byggnad, brygga eller anläggning. För om- och tillbyggnad krävs inte tillstånd. Länsstyrelsen har angett att det beträffande träaltanen är fråga om tillbyggnad/utökning och inte någon nybyggnad. Det kan därför ifrågasättas om

tillstånd krävs för träaltanen. Det kan i detta avseende inte vara korrekt att endast se till träaltanens yta. Alldeles oavsett framgår det av reservatsbeslutet att det normalt ska ges tillstånd för nya byggnader och anläggningar som ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och befintliga anläggningar och som är förenliga med reservatets syfte. Under högsäsong vistas tusentals människor dagligen i området kring servicehuset och restaurangen. För att tillgodose dessas behov av hygienutrymmen, mat, glass, kaffe och information m.m. har en utvidgning av verksamheten varit nödvändig. Detta är i samklang med reservatsföreskrifterna. Det får anses uppenbart att tillbyggnaden av träaltanen inte kan ske utanför nu aktuell plats.

Marken kring servicehuset, uteköket, restaurangen samt terrasser får redan anses ianspråktagen för de olika serviceinrättningarna. Mellan servicehuset, som bland annat innehåller toaletter, och uteköket finns en fri passage med handikapp- och barnvagnsramp. Det finns även gott om passage ned till vattnet, trots den tillbyggda träaltanen.

Naturvårdsföreskrifterna är sådana föreskrifter som avses i 7 kap. 16 § miljöbalken. Detta gäller naturligtvis även för åtgärder till vilka tillstånd ges. Som framgår av miljöbalkens förarbeten ska en dubbelprövning i möjligaste mån undvikas.

Stiftelsen är reservatsförvaltare och representerar såväl allmänna som enskilda intressen inom reservatet. Att bygga ett servicehus, ett utekök samt bygga till träaltanen tillgodoser allmänhetens intresse. Träaltanen kan omöjligt utgöra en avgörande skillnad för det rörliga friluftslivet vid en proportionalitetsbedömning.

Länsstyrelsen har i huvudsak anfört följande.

Både strandskyddsdispens och tillstånd enligt reservatsföreskrifterna krävs för utökningen av den befintliga träaltanen. Förutsättningar saknas för att medge detta. Länsstyrelsen vidhåller sin tidigare bedömning att det finns skäl att förelägga stiftelsen att vid vite om 50 000 kr ta bort träaltanen.

Träaltanen försvårar passage för allmänheten och skapar ett intryck av att platsen inte är allemansrättsligt tillgänglig. Träaltanen uppfattas främst vara till för gästhamnens

gäster och utekökets kunder. Därmed strider träaltanen mot strandskyddets allemansrättsliga syfte. Det aktuella markområdet är inte heller i anspråktaget i den mening som avses i 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken. Träaltanen är inte heller nödvändig för utvecklingen av befintlig verksamhet i enlighet med 7 kap. 18 c § första stycket 4 miljöbalken. Det aktuella området ska vara allemansrättsligt tillgängligt.

Länsstyrelsen har i tidigare beslut angett att endast servicebyggnadens yta på marken och brygganläggningens utbredning i vattenområdet får tas i anspråk för avsett ändamål samt att privatiserande åtgärder inte får vidtas i anslutning till byggnaden och inte heller på eller i anslutning till bryggorna. En bedömning har således gjorts avseende området öster om servicehuset. Länsstyrelsens beslut om beviljande av dispens för uppförande av servicehuset innebär inte någon rättighet för markägaren att på annat sätt ta i anspråk ytterligare ytor än vad som framgår av det aktuella beslutet. Inget har framkommit i det aktuella målet som föranleder en annan bedömning.

Stiftelsen har anfört att träaltanen leder till minskat slitage på naturmiljön i området, förbättrade möjligheter till sophantering samt ökad tillgänglighet för rörelsehindrade och barnvagnar. Länsstyrelsen anser att stiftelsen inte har visat att dessa behov inte kan tillgodoses på något annat sätt än genom träaltanen.

Träaltanen är vidare så stor att den får betraktas som en ny anläggning varför den även är tillståndspliktig enligt reservatsföreskrifterna. Det finns inte förutsättningar att bevilja sådant tillstånd.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn i målet.

Frågan är om det finns förutsättningar att ge strandskyddsdispens samt tillstånd enligt reservatsföreskrifterna för Nåttarö naturreservat i efterhand för utökning av befintlig träaltan.

Inom ett strandskyddsområde får bland annat inte byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt (7 kap. 15 § 2 miljöbalken). Dispens från strandskyddsreglerna får ges om det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken. Uppräkningen av dispensgrunder i den bestämmelsen är uttömmande. Dispensprövningen ska emellertid även omfatta en mer övergripande intresseavvägning (7 kap. 25 § miljöbalken, samt jfr rättsfallet NJA 2020 s. 1129). En strandskyddsdispens kan dock inte meddelas om den sökta åtgärden är oförenlig med strandskyddets syften (7 kap. 26 § miljöbalken).

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att den utökning av träaltanen som utförts hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Åtgärden är därmed förbjuden och dispenspliktig.

Från förbudet i 7 kap. 15 § miljöbalken finns vissa undantag, bland annat undantas verksamheter och åtgärder som har tillåtits eller fått tillstånd med stöd av andra bestämmelser i miljölagstiftningen (7 kap. 16 § 2 miljöbalken). Detta undantag har motiverats med att frågan om lämplig lokalisering i en sådan situation redan har prövats av regeringen eller den beslutande myndigheten. Syftet är att undvika dubbelprövningar. Vid tillståndsprövningen ska beaktas att verksamheten ska bedrivas i ett strandskyddsområde. Samma förutsättningar måste då vara uppfyllda som enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken gäller för dispens. (Jfr prop. 1997/98:45, del 2, s. 88, och Bengtsson m.fl., Miljöbalken, En kommentar, 2022, JUNO, kommentaren till 7 kap. 16 §.)

Mark- och miljööverdomstolen kan konstatera att tillståndsprövningen enligt de tillämpliga reservatsföreskrifterna inte förutsätter att strandskyddsreglerna beaktas som ett moment i prövningen av om tillstånd ska ges. Inte heller innebär föreskrifterna att frågan om lämplig lokalisering har prövats. Mark- och miljööverdomstolen instämmer därför även i mark- och miljödomstolens bedömning att undantagsregeln i 7 kap. 16 § miljöbalken inte är tillämplig. Åtgärden att utöka träaltanen är därför förbjuden enligt reglerna om strandskydd.

När det gäller frågan om dispens kan ges för utökningen av befintlig träaltan delar Mark- och miljööverdomstolen den bedömning som mark- och miljödomstolen gjort att det inte finns några särskilda skäl för att meddela dispens från strandskyddsbestämmelserna. Mark- och miljööverdomstolen instämmer även i den intresseavvägning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken som mark- och miljödomstolen har gjort. Det saknas således skäl att ge strandskyddsdispens för utökningen av träaltanen.

Vid denna bedömning saknas det skäl att pröva frågan om tillstånd enligt reservatsföreskrifterna kan meddelas. Det har inte heller framkommit något skäl att ändra länsstyrelsens föreläggande om att ta bort den delen av träaltanen.

Stiftelsens överklagande ska därmed avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Petra Bergman, Åsa Hanna, referent, och Katarina Welin.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-10-12
meddelad i
Nacka

Mål nr M 2370-22

PARTER

Klagande

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län

Motpart

Länsstyrelsen i Stockholms län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2022-03-15 i ärende nr 521-62774-2021, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande att ta bort del av träaltan samt belysningsstolpar m.m. på fastigheten A i Nåttarö naturreservat, Haninge kommun

---

DOMSLUT

1. Med ändring av länsstyrelsens beslut ger mark- och miljödomstolen Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län tillstånd enligt naturreservatföreskrifterna för belysningsstolpar med belysning och tillhörande ledningsdragningar, se foto i bilaga 2.
2. Med ändring av länsstyrelsens beslut förklarar mark- och miljödomstolen att strandskyddsdispens inte krävs för de belysningsstolpar med belysning och tillhörande ledningsdragningar som avses i punkten 1.
3. Mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut i den del som avser föreläggande att ta bort belysningsstolpar med belysning och tillhörande ledningsdragningar.
4. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i den del som avser tillstånd enligt naturreservatföreskrifterna samt dispens från strandskyddsbestämmelserna

för utökning av befintlig altan. Det innebär att länsstyrelsens föreläggande att ta bort del av träaltanan står fast.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade den 15 mars 2022 att avslå Skärgårdsstiftelsen i Stockholms läns ansökan i efterhand om tillstånd enligt naturreservatsföreskrifterna samt dispens från strandskyddsbestämmelserna för tillbyggnad av befintlig träaltan samt uppförande av belysningsstolpar med belysning och tillhörande ledningsdragningar. I samma beslut förelade länsstyrelsen Skärgårdsstiftelsen att ta bort del av träaltan samt belysningsstolpar med belysning och tillhörande ledningsdragningar. Skärgårdsstiftelsen har överklagandet länsstyrelsens beslut i dessa delar till mark- och miljödomstolen.

I samma beslut gav länsstyrelsen Skärgårdsstiftelsen tillstånd enligt naturreservatsföreskrifterna för ett antal åtgärder (uppförande av trappor, utläggande av flytbojar, förläggande av ledningar i mark och vatten samt anläggande av landgångar). Länsstyrelsen gav även strandskyddsdispens för dessa åtgärder i den mån dispens ansågs krävas. I dessa delar är beslutet inte överklagat och omfattas sålunda inte av domstolens prövning.

YRKANDEN M.M.

Skärgårdsstiftelsen har yrkat att mark- och miljödomstolen ska ge stiftelsen tillstånd i efterhand enligt reservatföreskrifter och dispens från strandskyddsbestämmelserna för tillbyggnad av befintlig träaltan samt uppförande av belysningsstolpar med belysning och tillhörande ledningsdragningar.

Som grund för sin talan har stiftelsen anfört i huvudsak följande:

Tillbyggnad av altan

Eftersom åtgärden i fråga är en tillbyggnad och inte en nybyggnad krävs inte tillstånd från reservatföreskrifterna. Tillstånd krävs endast för att uppföra ny byggnad, brygga eller anläggning (se reservatföreskrifterna, s. 4 och 9). Av skötselplanen, som är en bilaga till reservatföreskrifterna, framgår att om- och tillbyggnation får ske utan hinder av reservatföreskrifterna (se skötselplanen, s. 34).

Om tillstånd ändå skulle krävas för tillbyggnad av altanen bör tillstånd ges, eftersom nya byggnader som ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och befintliga anläggningar och som är förenliga med reservatets syften normalt ska få tillstånd (se reservatföreskrifterna, s. 9).

Förbuden inom ett strandskyddsområde gäller inte för åtgärder som omfattas av ett tillstånd enligt miljöbalken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken, se 7 kap. 16 § miljöbalken. Om altanen är tillståndspliktig enligt reservatföreskrifterna krävs därmed inte dispens från strandskyddsbestämmelserna. Om prövning ändå skulle ske gentemot strandskyddsbestämmelserna skulle det innebära en dubbelprövning. Dessutom har syftet aldrig varit att utestänga allmänheten genom åtgärderna, utan snarare att tillgängliggöra miljön för dem.

Belysningsstolpar

Belysningsstolparna är uppförda för att hindra besökare från att skada sig vid förflyttning kvällstid mellan gästbryggan och serviceinrättningarna. Eftersom de snarare underlättar för allmänheten bör det ifrågasättas om de kräver strandskyddsdispens. I vart fall är det oproportionerligt att inte meddela tillstånd och dispens för belysningsstolparna.

Länsstyrelsen i Stockholms län har motsatt sig ändring.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan:

Utökningen av träaltanen tar ny mark i anspråk och är att anse som en ny anläggning varför tillstånd enligt reservatföreskrifterna krävs. Vidare är 7 kap. 16 § 2 miljöbalken inte tillämplig då den tar sikte på att åtgärden omfattas av ett medgivet tillstånd. Strandskyddsdispens har således krävts. Länsstyrelsen vidhåller den bedömning i sak som framgår av det överklagade beslutet.

Vad gäller belysningsstolparna är de att anse som en sådan anläggning som kan verka avhållande på allmänhetens tillträde till allemansrättsligt tillgängliga områden varför de i sig kräver dispens från strandskyddsbestämmelserna.

Länsstyrelsen vidhåller att det är en åtgärd som riskerar att påverka naturvärdena negativt i området genom att belysningen riskerar att påverka insektsfaunan i naturreservatet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har haft syn på platsen. För bakgrund och tillämpliga bestämmelser, se länsstyrelsens beslut, bilaga 1.

Mark- och miljödomstolen har att pröva om länsstyrelsen har haft fog för sitt beslut, dvs. att inte ge tillstånd enligt reservatföreskrifterna eller meddela dispens från strandskyddsbestämmelserna för de ansökta åtgärderna.

Altanen

Krävs strandskyddsdispens?

Området där altanen är belägen omfattas av strandskydd. Delar av altanen har uppförts med stöd av en dispens som länsstyrelsen lämnade 2019, men det är ostridigt att den del av altanen som nu aktuell prövning avser, inte omfattas av någon dispens. Den utökning av altanen som skett är en sådan åtgärd som inte får vidtas inom ett strandskyddat område, om den hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt (se 7 kap. 15 § 2 miljöbalken).

Genom utbyggnaden av altanen blir utrymmet för passage mellan servicebyggnaden och restaurangbyggnaden betydligt mindre, vilket avhåller allmänheten från att passera genom. Domstolen finner därför att altanen har en privatiserande och avhållande verkan såväl med anledning av det område som den fysiskt tar i anspråk som på det minskade passageutrymme som därmed finns kvar mellan servicebyggnaden och restaurangbyggnaden. Även om det är tillåtet att vistas på altanen, delar domstolen länsstyrelsens uppfattning att dess utformning och placering ger för allmänheten ett intryck av att sittplatserna är ämnade för gäster som köper mat vid utomhusköket, alternativt restaurangen. Sammantaget innebär utökningen av altanen att allmänheten hindras eller avhålls från att beträda ett

område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Åtgärden är därför förbjuden och således dispenspliktig (se 7 kap. 15 § 2 miljöbalken).

Stiftelsen har uppgett att förbudet ovan inte gäller för området, eftersom det finns krav på tillståndsprövning i reservatföreskrifterna, se 7 kap. 16 § miljöbalken.

Syftet med 7 kap. 16 § miljöbalken är att undvika en dubbelprövning. Vid en prövning av miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap. miljöbalken, vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken eller regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken, bedöms samma frågor som vid en prövning om strandskyddsdispens. Bedömningen sker inom ramen för den lokaliseringsprövning som görs för att se om verksamheten är tillåtlig (se prop. 1997/98:45 del 2 s. 87-88). En separat dispensprövning behöver då inte ske. En prövning av om tillstånd kan ges enligt föreskrifter för ett naturreservat innehåller inte denna typ av lokaliserings- och tillåtlighetsprövning. En tillståndsprövning enligt reservatföreskrifter innebär därmed ingen prövning som motsvarar en prövning om strandskyddsdispens. Det blir således inte fråga om en dubbelprövning. Ett tillstånd enligt reservatföreskrifter är alltså inte ett sådant beslut som omfattas av 7 kap. 16 § miljöbalken. Förbuden i 7 kap. 15 § miljöbalken är därför alltjämt tillämpliga.

Frågan är då om dispens kan ges för altanen.

Kan dispens ges?

För att få dispens från strandskyddsbestämmelserna krävs att det finns särskilda skäl (se 7 kap. 18 c § miljöbalken). Eftersom området där altanen byggts tidigare var allemansrättsligt tillgängligt har inte området redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Altanen behöver inte heller för sin funktion ligga vid vattnet inom strandskyddat område. Utvecklingen av verksamheten utgör inte heller ett angeläget allmänt intresse eller ett mycket angeläget intresse. Verksamheten som Skärgårdsstiftelsen bedriver måste inte heller utvidgas inom det strandskyddade området. Domstolen finner därför inte att det finns några särskilda skäl för att meddela dispens från strandskyddsbestämmelserna.

Vid bedömningen av om det finns skäl för att ge dispens ska domstolen även göra en intresseavvägning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken. Vid denna avvägning ska hänsyn tas också till andra omständigheter än de särskilda skäl som framgår av 7 kap. 18 c–d §§ miljöbalken. Utgångspunkten för den proportionalitetsbedömning som ska göras är dock fortfarande att det allmänna intresset av att bevara allemansrättslig tillgång till strandområden för friluftsliv och områden med goda livsvillkor för djur- och växtliv är mycket starkt (se MÖD 2020:2 I och II och NJA 2020 s. 1129). Intresseavvägningen föranleder inte domstolen att göra en annan bedömning i frågan av om dispens kan ges. Domstolen har i vid denna avvägning också tagit hänsyn till att det är ett naturreservat allmänhetens tillgång till skärgårdsområdet utgör ett starkt allmänt intresse.

Tillstånd enligt reservatföreskrifterna

Av reservatföreskrifterna framgår bland annat att syftet är att bevara och utveckla ett skärgårdsområde av stor betydelse för friluftslivet samt höga naturvärden både i vatten och på land. I reservatet ska områdets historiska odlingslandskap, värdefulla skogsområden liksom värdefullt växt- och djurliv särskilt skyddas och vårdas och värdet för det rörliga friluftslivet ska stärkas och utvecklas (se reservatföreskrifterna, s. 2).

Syftet ska bland annat uppnås genom att bebyggelse eller större anläggningar på land eller i vatten inte ska tillkomma annat än som komplettering till befintlig verksamhet (se reservatföreskrifterna, s. 3).

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att bland annat uppföra ny byggnad, brygga eller anläggning inom området (se reservatföreskrifterna, s. 3).

Stiftelsen har gjort gällande att altanen är en tillbyggnad, och inte en ny anläggning. Med beaktande av den tillkommande altanens storlek i förhållande till altanen som redan fanns på platsen, bedömer domstolen att den tillkommande altanen faller

inom ramen av vad som får anses vara en ny anläggning enligt A.11 i reservatföreskrifterna. Det är snarare fråga om en helt ny altandel, än en tillbyggnad. Vid denna bedömning har domstolen också vägt in syftet med naturreservatet. Åtgärden är därför tillståndspliktig enligt reservatföreskrifterna.

Eftersom träaltanen avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt motverkar den reservatföreskrifternas friluftsförfrämjande syfte, varför förutsättningar att meddela tillstånd inte föreligger.

Belysningsstolpar med tillhörande belysning och ledningar

Krävs strandskyddsdispens?

Inom ett strandskyddsområde får inte anordningar utföras, om de hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt (7 kap. 15 § 2 miljöbalken). Enligt förarbeten och praxis är bland annat staket, trädgårdsgångar, flaggstänger, trädgårdsland, bojar, bryggor och pirar exempel på anläggningar och anordningar som kan vara otillåtna (prop. 1997/98:45 del II s. 86 och MÖD 2020:33). Relevant för bedömningen bör vara hur gemene man normalt kan förmodas reagera på anläggningen, samt hur den är placerad i förhållande till miljön runtomkring.

Belysningsstolparna är placerade längs en smal och stenig gångstig som löper genom ett mindre skogsparti ner mot den västra bryggan. Stigen ligger på avstånd från servicebyggnaden och restaurangbyggnaden. Belysningsstolparna har ett enkelt utförande och är kan snarare uppfattas som pinnar än som stolpar. Den ljusslinga som hängs över stolparna tas bort under lågsäsong. Utifrån vad domstolen kunde iaktta under synen bedömer domstolen belysningsstolparna varken kan antas hindra eller avhålla allmänheten från att passera. De har ingen privatiserande effekt utan kan snarare antas underlätta för allmänheten att nattetid passera längs gångstigen. Domstolen bedömer inte att det begränsade ljussken som ljusslingan avger kommer att ha en inverkan som väsentligt förändrar livsvillkoren för områdets insektsfauna (se 7 kap. 15 § 4 miljöbalken). Anordningen kommer därför varken riskera förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet, eller riskera goda

livsvillkor för djur- och växtlivet. Domstolen finner därför åtgärden förenlig med strandskyddets syften och inte förbjuden inom området. Åtgärden är därför inte dispenspliktig enligt 7 kap. miljöbalken.

Tillstånd enligt reservatföreskrifterna

Enligt reservatföreskrifterna krävs det tillstånd för att dra fram ledningar i luft, mark eller vatten, när så inte sker inom tomt- eller gårdsplats. Vid syn på platsen framgick det inte att någon ledning dragits till belysningsstolparna. Om en ledning är dragen i mark och tillstånd för åtgärden därför skulle krävas, anser domstolen, mot bakgrund av den snarare positiva påverkan på friluftslivet som åtgärden kan innebära, att anläggningen är förenlig med reservatets syfte och att tillstånd därför ska meddelas.

Sammanfattning

Skärgårdsstiftelsens överklagande ska därmed avslås i den del som det avser tillstånd enligt naturreservatföreskrifterna samt dispens från strandskyddsbestämmelserna i fråga om anläggande av ny altandel. Det innebär att länsstyrelsens föreläggande i denna del ska stå fast.

När det gäller belysningsstolparna och tillhörande ledningsdragningar ska länsstyrelsens beslut ändras och tillstånd ges enligt föreskrifterna för naturreservatet. Länsstyrelsens beslut ska också ändras i den del som avser strandskyddsdispens för belysningsstolpar med belysning och tillhörande ledningsdragningar, på så sätt att domstolen förklarar att någon dispens inte krävs (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 9 februari 2022 i mål nr M 5303-21). Mot bakgrund av detta ska länsstyrelsens föreläggande i den del som avser belysningsstolpar med belysning och tillhörande ledningsdragningar upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (MMD-02)

Överklagande senast den 2 november 2022.

Malin Wik

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Malin Wik, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand. Föredragande har varit beredningsjuristen Nils Hjort.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.